

Økonomianalyse 2023

5402 Harstad

21.10.2024

Kapittel 02 | MANDAT OG METODE

Mandat

Dette er en analyse av regnskap og andre KOSTRA-tall fra 2021-2023. Formålet med analysen er å finne ut hvordan de økonomiske nøkkeltallene for kommunen er sammenlignet med andre kommuner.

Metode

Analysen sammenligner ressursbruken innen 15 ulike tjenester i tråd med inndelingen i KOSTRA, Kommune-stat rapportering som er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Kommunene rapporterer inn regnskapstall, aktivitetstall og ressurser på en lik måte.

Hver tjeneste er satt sammen av flere KOSTRA-funksjoner. Enkelte tjenestefunksjoner holdes utenfor analysen:

- | Funksjoner 170-173 som omfatter felles pensjonsposter (varierer fra kommune til kommune)
- | Funksjon 275 som omfatter introduksjonsordningen (finansiert av tilskudd fra staten)
- | Funksjoner 340-355 som dekker tjenestene vann, avløp og renovasjon (selvfinansiert gjennom kommunale avgifter og gebyrer)

I analysen sammenlignes behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger innen de ulike tjenestene for å vise kommunenes prioriteringer. Utgifter per innbygger tar høyde for ulik demografi og gir en god indikasjon på prioritering korrigeret for demografiske forskjeller. Netto driftsutgifter viser kommunens driftsutgifter, inkludert avskrivninger, etter at driftsinntektene, som bl.a. inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter som refusjoner, er trukket fra. De resterende utgiftene må dekkes av kommunens frie inntekter, som skatteinntekter og rammeoverføringer fra staten. Indikatoren tar ikke høyde for bruk av/avsetning til bundne fond.

Behovskorrigerer av utgiftene gjøres med bakgrunn i Kommunal- og distriktsdepartementets beregnede utgiftsbehov per innbygger. Utgiftsbehovet beregnes for åtte velferdstjenester (barnehage, grunnskole, barnevern, pleie og omsorg, helse, sosial, administrasjon og landbruk), og samlet for hver kommune. For de øvrige tjenestene antas utgiftsbehovet å være lik landsgjennomsnittet. Regnskapene korrigeres med behovsberegningen for tilhørende kalenderår. Tidligere års regnskap korrigeres med kommunal deflator.

Agenda Kaupang gjør **regnskapskorreksjoner** for elever i private skoler og vertskommune brukere i de kommunene som har tilskudd til dette for å gjøre kommunene mer sammenlignbare:

Tidsserieanalyser benyttes for å beskrive kostnadsutviklingen over de siste tre årene. Formålet med å bruke tidsserieanalyser er for å forstå utviklingen og belyse sammenhenger innen tjenesteproduksjonen.

Kommunens resultater er sammenlignet med både effektive kommuner og gjennomsnittet for den aktuelle KOSTRA-gruppen. I analysen er **arbeidsgiveravgiften holdt utenfor**.

Konsern-tall er kommunens tall for kommunen som juridisk enhet og inkluderer kommunale foretak og interkommunale selskaper som fører eget regnskap. Vi bruker konserntall i rapporten fordi kommuner i ulik grad har organisert tjenestene i selskaper. Brann, legevakt, barnevern, havnevesen mm. kan være organisert som selskap. Når vi bruker konserntallene får vi fram hvor mye kommunen har brukt til tjenesteproduksjonen totalt. Eierskap i aksjeselskap er ikke med i konsernregnskapet. Merk at konserntallene vil være forskjellig fra kommunekasse-tallene som vises i kommunens årsrapport.

Nøkkeltall om sammenlikningsgrunnlaget

Region	Innbyggere (antall)	Befolkningsvekst siste tre år	Areal (km²)	Gjennomsnitt på Utgiftsbehov	Netto driftsutgifter per innbygger (behovskorrigert) (uvektet)	Frie inntekter per innbygger	Frie inntekter per innbygger som andel landssnitt
▲							
1806 Narvik	21 580	0,2 %	3 432	102,3 %	85 724	71 126	102,26 %
1833 Rana	25 993	-0,4 %	4 460	100,3 %	90 691	67 487	97,02 %
4624 Bjørnafjorden	26 080	3,4 %	517	102,7 %	68 700	66 899	96,18 %
4647 Sunnfjord	22 449	1,5 %	2 208	103,1 %	74 932	72 263	103,89 %
5402 Harstad	25 056	1,0 %	445	99,6 %	83 153	68 971	99,16 %
5403 Alta	21 708	2,7 %	3 849	102,3 %	94 977	75 344	108,32 %
Gruppe 09	686 274	2,3 %	26 306	100,5 %	73 426	66 683	95,87 %

Analysen skal bidra til å påvise effektiviseringsmuligheter for kommunen. Harstad er sammenliknet med utvalgte nabokommuner og andre kommuner med lave kostnader og god tjenestekvalitet innen en eller flere sektorer.

I tillegg sammenlignes kommunen med tilhørende KOSTRA-gruppe. SSB grupperer kommunene langs tre ulike dimensjoner; folkemengde, bundne kostnader og frie disponible inntekter per innbygger. De enkeltstående kommunene vi sammenligner Horten med er listet i tabellen over.

De viktigste kriteriene for valg av sammenlikningskommuner er:

- | Størrelse (fanges ikke godt nok opp i utgiftsutjevningen i inntektssystemet)
- | Befolkningsvekst (det er lettere å bygge på enn å legge ned)
- | God tjenestekvalitet (måles ved Kommuneindeksen til Agenda Kaupang)
- | Kostnadsnivå (må ha noe å lære bort)

Analysen har som hovedformål å forklare de kostnadsforskjellene som påvises mellom Harstad og KOSTRA-gruppen den tilhører. Det er tryggere å sammenligne kommunens egne tall mot et gjennomsnitt av kommuner fremfor enkeltkommuner. Regnskapsfeil og ekstraordinære forhold vil slå mindre ut i et gjennomsnitt av flere kommuner.

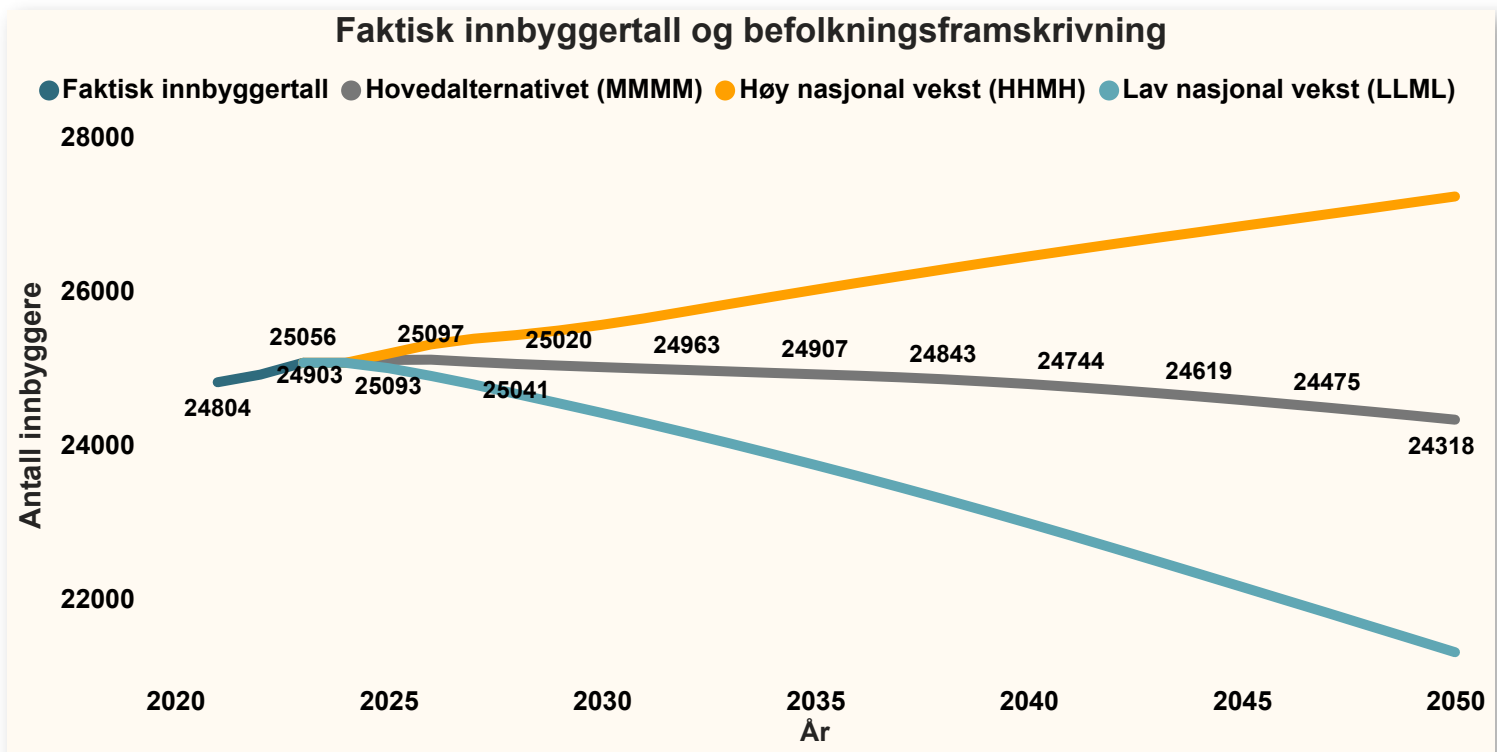
I kapitlene som følger vil Harstad bli omtalt som "kommunen" og KOSTRA-gruppe 9 som "KOSTRA-gruppen".

Kapittel 03 | DEMOGRAFI

Utgiftsbehovet til en kommune er nært knyttet til befolkningsutviklingen og befolkningssammensetningen. Analyse av befolkningsstatistikk og framskrivninger fra SSB kan gi en indikasjon på hvilke sektorer som kommunen kan vente seg de største utfordringene i årene fremover.

I avsnittene som følger vises den registrerte utviklingen for perioden fram til 2023. Videre er det tatt utgangspunkt i prognoser basert på middels nasjonal vekst (MMMM) for perioden 2024-2050. Denne framskrivningen bygger på en videreføring av registrerte trender for fruktbarhet, dødelighet og flytting. Befolkningsutviklingen er angitt som indekser der antall innbyggere ved inngangen av 2023 = 100 %. Det betyr at figurene gir uttrykk for endringer i det demografiske behovet sammenliknet med 2023. Demografikostnadene er beregnet ved hjelp av de demografiske kriteriene som inngår i kostnadsnøklerne for kommunene.

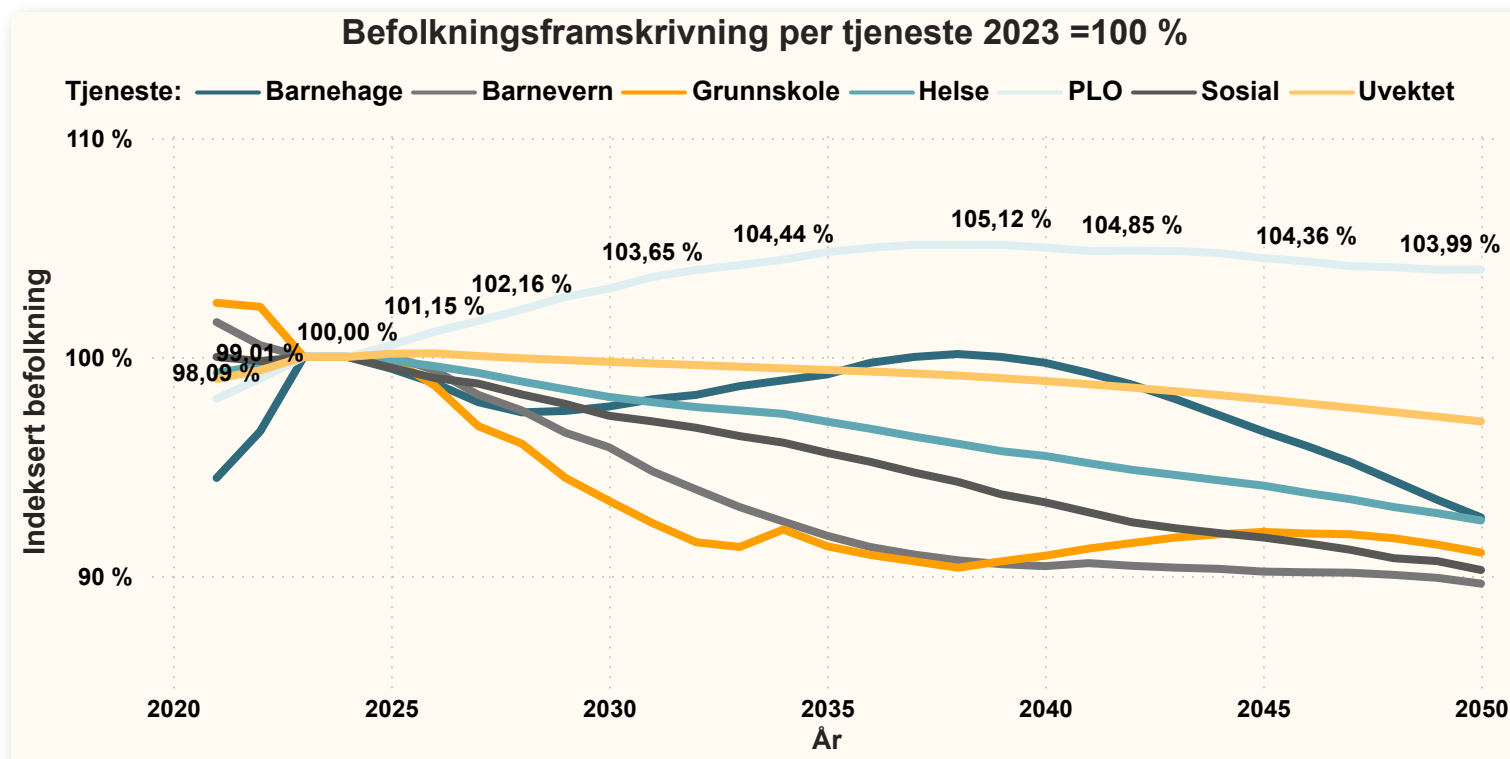
I kommunen er det prognostisert en kraftig vekst i pleie- og omsorgssektoren fram mot 2050. Prognosen for pleie og omsorg er relativt sikker langt frem i tid, mens prognosene for tjenester til yngre brukere som barnevern, barnehage og grunnskole er mer usikre frem i tid.

I figuren over har vi vist tre av SSBs befolkningsframskrivninger for kommunen, som ble publisert juli 2022 (tallene publiseres hvert annet år). SSB har tre alternative prognoser beskrevet som lav, middels og høy vekst.

Hvert alternativ beskrives ved fire bokstaver i følgende rekkefølge: fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring; M = middels, L = lav, H = høy. Prognosene til SSB omfatter ingen analyse av fremtidig boligbygging eller hvordan boligbyggingen påvirker flyttingen for ulike aldersgrupper. En økning i boligbyggingen vil kunne gi høyere innflytting enn i framskrivingene til SSB.

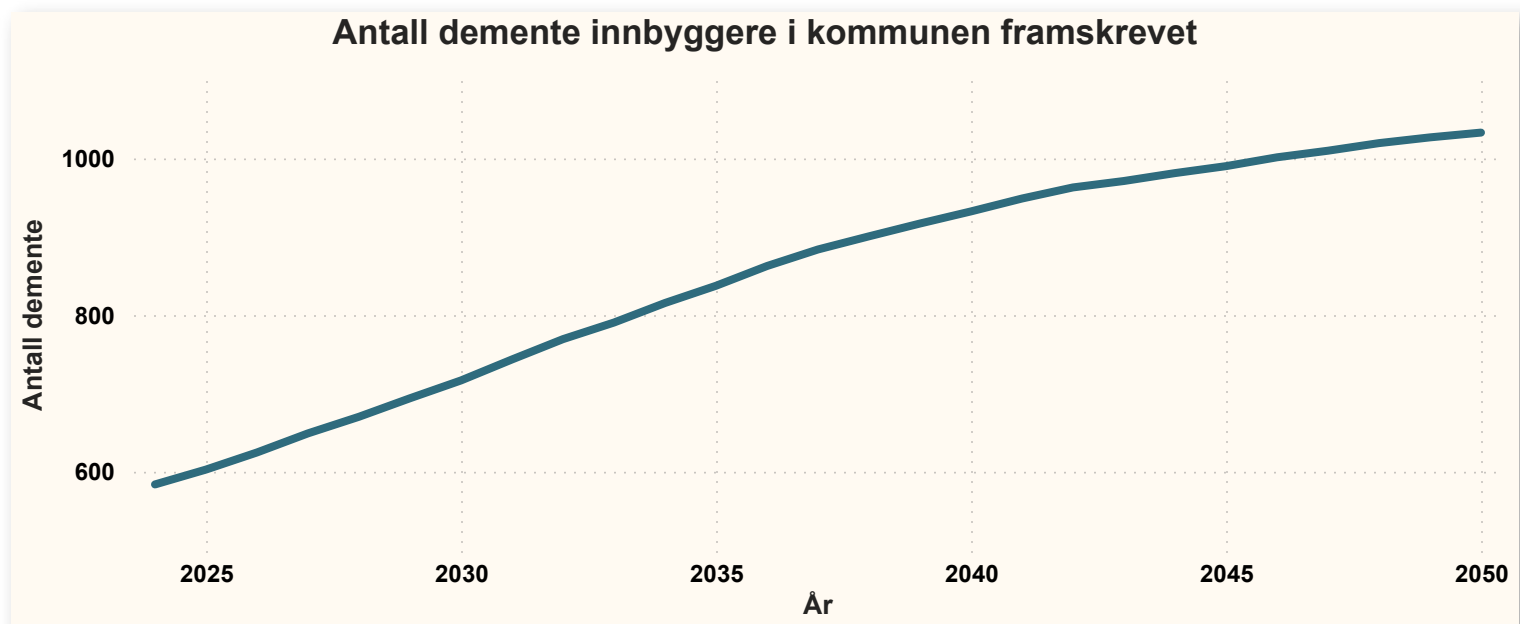
SSB er klare på at det er størst usikkerhet knyttet til fruktbarhet. Det vil si at det meste av variasjonen mellom høy, lav og middelalternativene over er knyttet til de unge og dermed behovet for tjenester innen oppvekst, som skole, barnehage og barnevern.

Kommunen vil ha en vekst i befolkningen på **99,41 %** i 2035 sammenliknet med 2023-nivå i følge SSBs mellomalternativ.

Veksten i målgruppen for pleie- og omsorgstjenester vil være **104,79 %** i 2035 sammenliknet med 2023-nivået. (Prosentvise tall i figuren over viser veksten i befolkningen som er målgruppe for PLO.)

Hvis mellomalternativet til SSB slår til, vil målgruppen for grunnskole i 2035 være **91,35 %** av 2023-nivået.

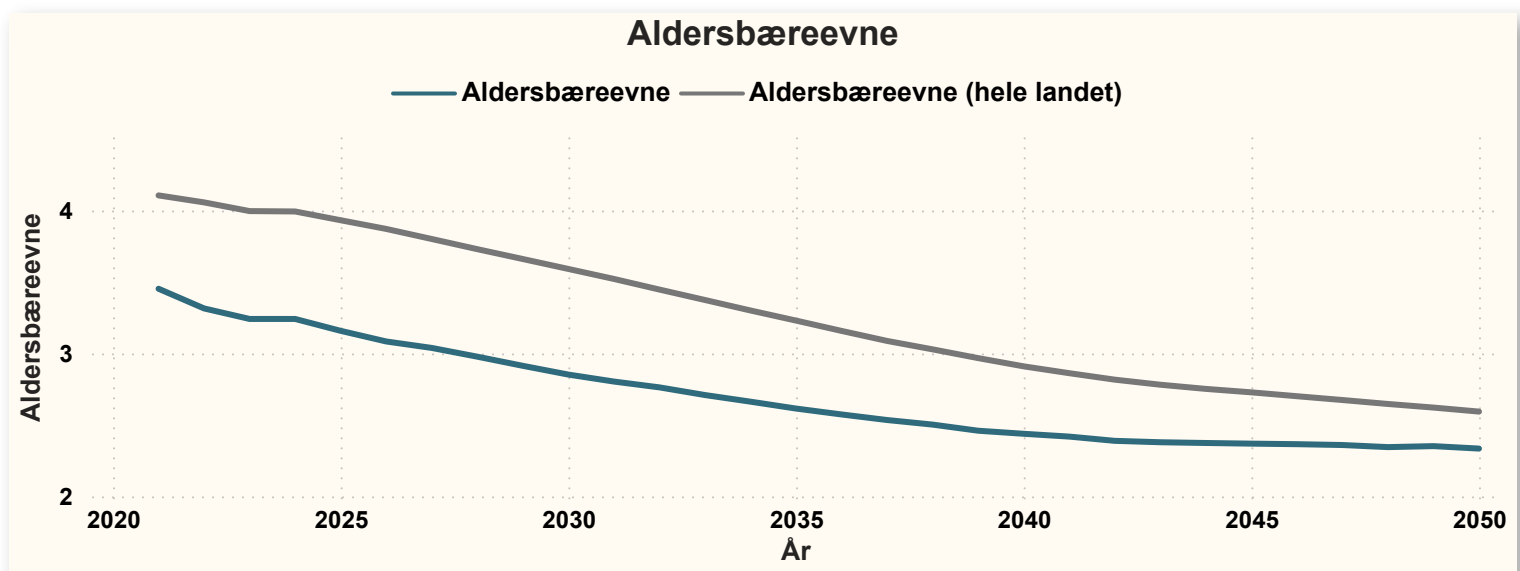
Endringer i demografien med flere eldre vil innebære flere demente. Hunt-4 studien som er en av verdens største befolkningsundersøkelser og en viktig kilde til kunnskap om livsstil, livskvalitet, levekår og helse i Norge, viser forekomst av demenssykdom i befolkningen i Trøndelag. Legger vi disse forekomstene til grunn, vil det være **837** personer med demenssykdom i kommunen i 2035.

År	23-66 år	67-79 år	80-89 år	90+	Totalt
2024	9	201	265	110	584
2025	9	205	277	112	603
2026	9	208	297	111	625
2027	9	208	314	118	649
2028	9	206	334	121	670
2029	9	204	356	125	694
2030	9	205	375	128	716
2031	9	204	397	133	743
2032	9	206	413	141	769
2033	9	210	425	147	790
2034	9	211	437	158	815
2035	9	207	450	171	837
2036	9	206	460	188	863
2037	9	205	465	206	884
2038	8	205	462	225	900
2039	8	206	462	241	917
2040	8	208	465	251	932
2041	8	209	468	263	949
2042	8	210	477	268	963
2043	8	210	485	267	971
2044	8	211	490	272	981
2045	8	213	483	287	990
2046	8	211	484	299	1001
2047	8	211	483	309	1010
2048	8	207	490	315	1019
2049	8	205	493	321	1027
2050	8	203	502	320	1033

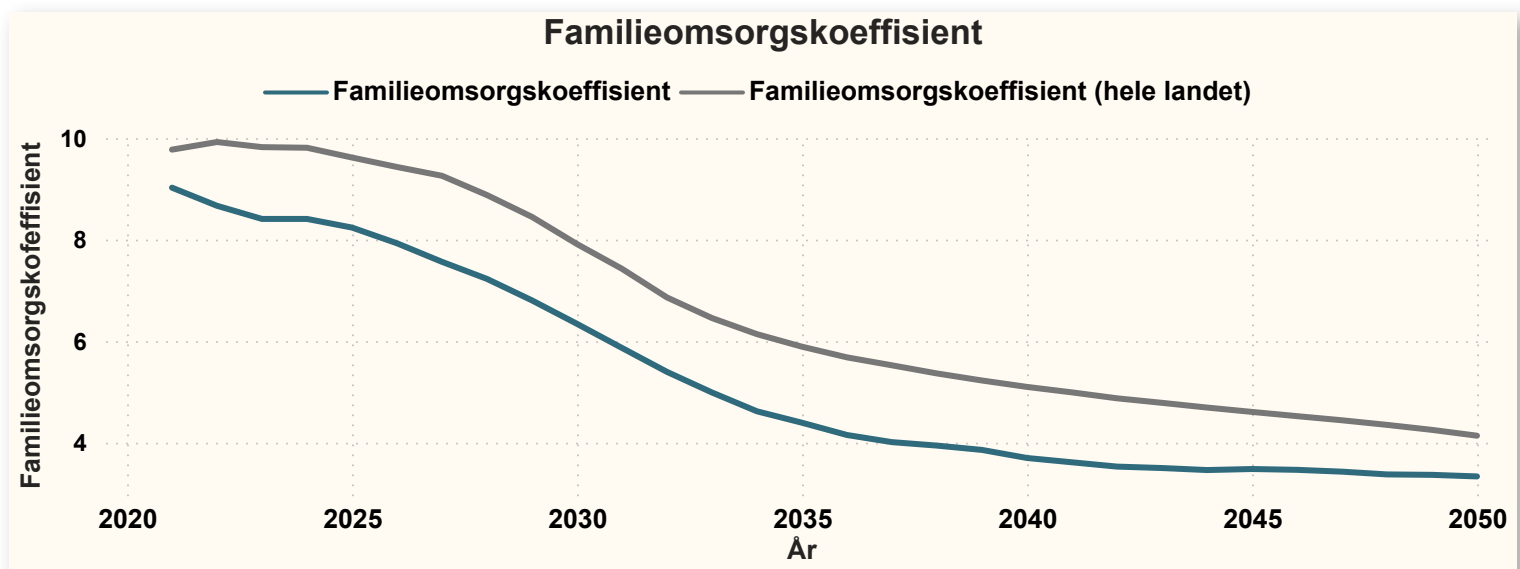
Tabellen viser alderskategorier og hvor mange beregnede personer med demens som kommunen vil ha i årene fremover. Vi har delt alderskategoriene inn mindre finmasket enn HUNT-studien, men hver alder er beregnet ut fra forekomsten i disse intervallene:

59-64 år : 0,3 %
65-69 år: 0,7 %
69-74 år: 5,6 %
75-79 år: 9,5 %
80-84 år: 17,9 %
95-89 år: 33 %
90 år og over: 48,1 %

Kilde: www.ntnu.no/hunt/hunt4

Endringer i demografien med flere eldre vil innebære en lavere "aldersbæreevne". Aldersbæreevne defineres som antall personer i yrkesaktiv alder (16-66 år) per antall eldre (67+ år). Kommunens aldersbæreevne vil være på **2,61** yrkesaktive personer per pensjonist i 2035.

"Familieomsorgskoeffisienten" viser antall mulige omsorgsytere, innbyggere 50-66 år, per eldre 85+ år. Grunnen til at de to aldersgruppene inngår i dette målet er at eldre over 85 år har de største omsorgsbehovene i befolkningen, og aldersgruppen 50-66 år er de som i størst grad yter omsorg til eldre i familien. I 2035 vil familieomsorgskoeffisienten være **4,39** i kommunen.

Kapittel 04 | FINANS

Netto driftsresultat

-2,8 %

Netto lånegjeld

130,8 %

Disposisjonsfond

11,8 %

Godt driftsresultat, lav netto lånegjeld og mye fondsreserver er viktige tegn på sunne kommunale finanser. En sunn og bærekraftig kommuneøkonomi tilsier overskudd på over 1,75%, netto lånegjeld på under 75%, og reserver på over 10%.

Netto driftsresultat viser hva kommunen sitter igjen med etter at løpende utgifter og finansposter er betalt. Netto driftsresultat kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk (disposisjons-fondet). Det er en indikator på kommunens økonomiske handlefrihet.

Netto lånegjeld viser gjeldsgraden til kommunene. Høy lånegjeld bidrar til å begrense kommunens handlefrihet. Kommuner med høy lånegjeld er mer eksponert for endring i renter. Kommunene bør ha et mål om å redusere de årlige rente- og avdragskostnadene, slik at finanskostnadene (som følge av potensielle renteøkninger og nye investeringer i bygg og anlegg) ikke øker ytterligere på bekostning av den løpende driften.

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- og investeringsutgifter. Disposisjonsfond er å anse som en økonomisk buffer for å kunne takle svingninger både på inntekts- og utgiftssiden, og kan også benyttes som egenfinansiering av investeringer. Disposisjonsfondet er viktig både med tanke på økonomisk bærekraft og handlingsrom.

Netto driftsresultat er i 2023 negativt og i 2022 var det over anbefalt nivå. Kommunen har en lånegjeld over anbefalt nivå og disposisjonsfondet vil bli under anbefalt nivå når resultatet for 2023 er dekket inn.

Region	Netto driftsresultat	Netto lånegjeld	Disposisjonsfond
▲			
1806 Narvik	0,1 %	119,3 %	6,2 %
1833 Rana	-10,4 %	95,1 %	21,3 %
4624 Bjørnafjorden	-1,6 %	115,9 %	22,0 %
4647 Sunnfjord	1,1 %	88,6 %	7,3 %
5402 Harstad	-2,8 %	130,8 %	11,8 %
5403 Alta	-1,8 %	77,3 %	3,4 %
Gruppe 09	-0,6 %	99,2 %	11,6 %

Region	Netto driftsresultat	Netto lånegjeld	Disposisjonsfond
▲			
☐ 5402 Harstad			
2021	1,6 %	114,3 %	14,3 %
2022	3,5 %	115,0 %	15,0 %
2023	-2,8 %	130,8 %	11,8 %

Kapittel 06 | KOSTNADSNIVÅ

Beregnet
utgiftsbehov

99,6 %

Behovskorrigerte
netto driftsutgifter
per innbygger

83 153

Utgiftene korrigeres for forskjeller i demografi, geografi og sosiale forhold for å gjøre kommuneregnskapene sammenlignbare. Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene, inkludert avskrivninger, etter at driftsinntektene, som bl.a. inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter som refusjoner, er trukket fra. For å få et mer helhetlig bilde av kommunens ressursbruk og tjenesteproduksjon er det tatt utgangspunkt i KOSTRA-tall for kommunen som konsern. Det vil si kommunen inklusive kommunale foretak og interkommunale selskaper.

Kostnadsnivået sammenliknes med andre kommuner i utvalget og tabellen under viser om kommunen har et potensial for et lavere driftsnivå merket med oransje eller om kommunen hadde driftet dyrere (negativt potensial) merket med hvitt.

Innsparingspotensial sammenliknet med kommunene i utvalget						
Tjeneste	1806 Narvik	1833 Rana	4624 Bjørnafjorden	4647 Sunnfjord	5403 Alta	Gruppe 09
Administrasjon	-26 mill.	-434 mill.	53 mill.	30 mill.	43 mill.	19 mill.
Barnehage	-12 mill.	-3 mill.	-5 mill.	-22 mill.	-1 mill.	-1 mill.
Barnevern	-6 mill.	20 mill.	12 mill.	13 mill.	-19 mill.	10 mill.
Bolig	-6 mill.	-19 mill.	3 mill.	-8 mill.	-43 mill.	-9 mill.
Brann	-8 mill.	2 mill.	3 mill.	4 mill.	-2 mill.	7 mill.
Grunnskole	-14 mill.	52 mill.	98 mill.	23 mill.	-17 mill.	40 mill.
Helse	25 mill.	32 mill.	45 mill.	46 mill.	-13 mill.	45 mill.
Kirke	-3 mill.	-1 mill.	0 mill.	-5 mill.	-4 mill.	-1 mill.
Kultur	-7 mill.	11 mill.	25 mill.	8 mill.	11 mill.	11 mill.
Landbruk	-2 mill.	0 mill.	-1 mill.	0 mill.	-3 mill.	-1 mill.
Plan- og byggesak	16 mill.	3 mill.	5 mill.	2 mill.	1 mill.	4 mill.
Pleie og omsorg	-1 mill.	125 mill.	101 mill.	111 mill.	-206 mill.	109 mill.
Samferdsel	-24 mill.	-25 mill.	-9 mill.	-31 mill.	7 mill.	-4 mill.
Sosial	-8 mill.	9 mill.	9 mill.	21 mill.	-60 mill.	4 mill.
Totalt	-75 mill.	-229 mill.	339 mill.	192 mill.	-307 mill.	234 mill.

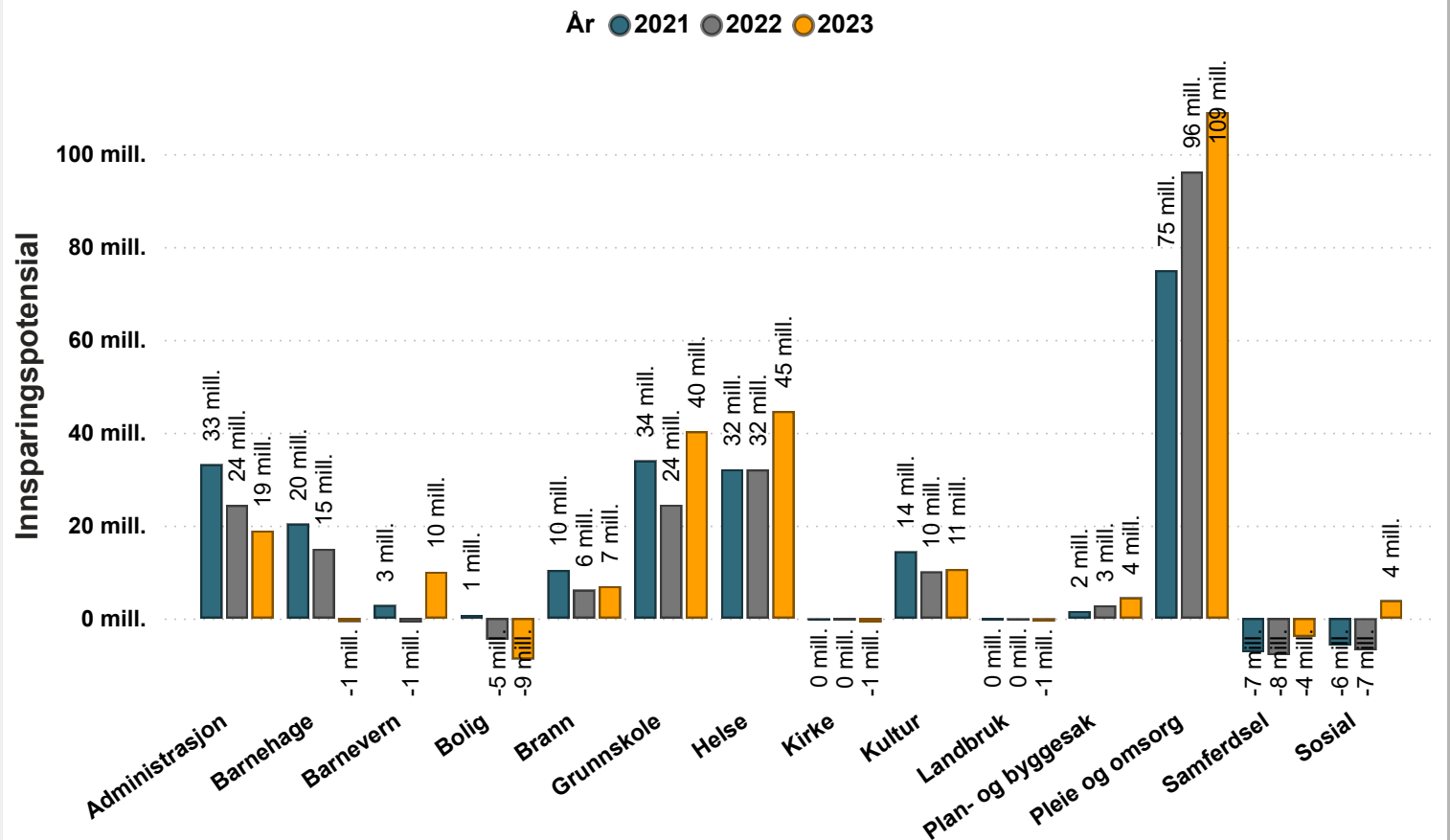
Funksjon	Korreksjoner
202 Grunnskole	5 841 600
Elever i statlige/private skoler	5 841 600
Totalt	5 841 600

Utgiftene er korrigert for elever i statlige/private skoler, vertskommunetilskudd for mennesker med utviklingshemming (for kommunene det gjelder).

Agenda Kaupang gjennomgår alle kommuneregnskaper ved analyser og kontrollerer om regnskapene er riktig ført i henhold til departementets veileder. Regnskapskorreksjoner som er gjort vises i tabellen. Kommunen har god regnskapskvalitet og det er få korreksjoner for 2023.

Kapittel 06 | KOSTNADSNIVÅ| Utvikling over tid

Kostnadsforskjeller over tid sammenlignet med KOSTRA-gruppen

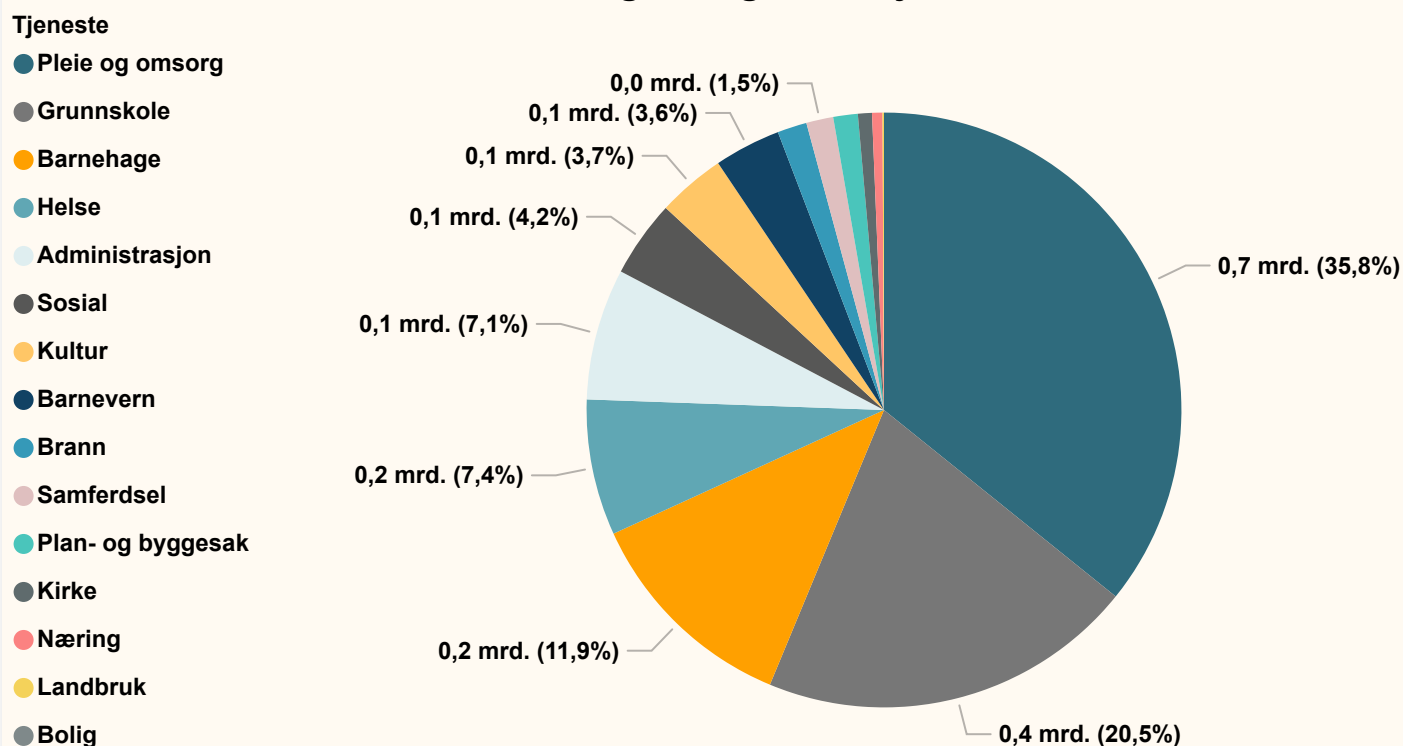

Figuren over viser kostnadsforskjeller mellom Harstad kommune og KOSTRA-gruppen over tid. Som figuren viser, så har kostnadsutviklingen variert mellom de enkelte tjenestene i perioden 2021-2023.

Kommune har et samlet handlingsrom på 234 mill. kroner sammenlignet med KOSTRA-gruppen i 2023.

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen har det teoretiske innsparingspotensialet gått opp fra 190 mill. kroner i 2022 til 234 mill. kroner i 2023, dette er en økning på 44 mill. kroner. Økningen er størst for tjenestene grunnskole, helse og pleie og omsorg.

Fordeling av utgifter til tjenester

De kommunale tjenestenes andel av kommunens regnskap er vist over, både i kroner og prosent.

Kommunen bruker 0,7 mrd. kroner på pleie- og omsorgstjenester og det utgjør 35,8 % av alle netto driftsutgifter. Grunnskole får 20,5 % av kaka og barnehage 12 %.

Netto driftsutgifter per innbygger ikke korrigert for behov

Tjeneste	1806 Narvik	1833 Rana	4624 Bjørnafjorden	4647 Sunnfjord	5402 Harstad	5403 Alta	Gruppe 09
Administrasjon	7 026	23 280	3 873	4 835	5 932	4 302	5 206
Barnehage	9 804	8 978	11 093	11 964	9 888	11 539	10 210
Barnevern	3 073	2 094	2 640	2 521	2 998	4 497	2 760
Bolig	132	648	-226	232	-97	1 627	254
Brann	1 632	1 237	1 198	1 171	1 329	1 411	1 053
Grunnskole	16 851	14 957	16 568	19 135	17 004	20 612	17 044
Helse	5 302	4 868	4 486	4 405	6 138	6 671	4 312
Kirke	763	676	643	842	632	786	665
Kultur	3 329	2 620	2 079	2 756	3 069	2 627	2 647
Landbruk	147	81	127	340	68	239	132
Næring	-157	-2 126	-349	-179	466	203	-92
Plan- og byggesak	477	984	915	1 025	1 105	1 078	927
Pleie og omsorg	33 224	26 434	22 846	23 514	29 710	33 710	23 812
Samferdsel	2 161	2 234	1 593	2 440	1 220	960	1 378
Sosial	3 647	2 902	2 649	2 275	3 465	5 601	3 366
Totalt	87 413	89 867	70 134	77 276	82 927	95 861	73 674

Beregnet utgiftsbehov per kommune per tjeneste

Tjeneste	1806 Narvik	1833 Rana	4624 Bjørnafjorden	4647 Sunnfjord	5402 Harstad	5403 Alta	Gruppe 09
Administrasjon	96,3 %	95,4 %	96,2 %	97,3 %	95,3 %	97,3 %	95,9 %
Barnehage	91,9 %	87,2 %	107,1 %	108,1 %	97,2 %	113,1 %	100,1 %
Barnevern	88,6 %	88,9 %	98,2 %	95,7 %	93,8 %	112,5 %	99,5 %
Grunnskole	90,3 %	94,1 %	119,0 %	111,7 %	94,0 %	109,6 %	104,3 %
Helse	103,5 %	100,5 %	103,1 %	102,7 %	100,2 %	100,1 %	98,9 %
Landbruk	67,3 %	78,2 %	86,0 %	288,7 %	60,6 %	84,7 %	103,6 %
Pleie og omsorg	120,5 %	115,4 %	96,1 %	100,4 %	107,9 %	95,9 %	101,3 %
Sosial	83,3 %	80,6 %	73,9 %	75,1 %	86,9 %	82,8 %	88,2 %
Utgiftsbehov totalt	102,3 %	100,3 %	102,7 %	103,1 %	99,6 %	102,3 %	100,5 %

Kostnadsnivået, samt den fremtidige befolkningsutviklingen og befolkningssammensetningen, er nært knyttet til kommunens beregnede utgiftsbehov. Utgiftsbehovet gir en indikasjon på faktisk ressursbruk mot det kommunen objektivt sett har «behov for». Utgiftsbehovet gir også en mulighet til å se hvilke sektorer kommunen kan vente seg de største utfordringene i årene fremover.

Kommunale regnskaper må korrigeres for ulikheter i utgiftsbehov før sammenligning. Ulik befolkningssammensetning, sosiodemografiske forhold og geografi/bosettingsmønster gjør at kommuner har ulikt utgiftsbehov med hensyn til å gi et likeverdig tjenestetilbud. Kommunene kompenseres/trekkes for slike kostnadsforskjeller gjennom inntektssystemets kostnadsnøkler, basert på hvor dyre eller billige kommunene er å drive. Forskjeller i beregnet utgiftsbehov synliggjøres gjennom kostnadsindekser, hvor en indeksverdi over 100 % indikerer at kommunen er mer kostnadskrevende enn landsgjennomsnittet.

Et viktig prinsipp i utjevningsmodellen er at kommunene kun skal få kompensasjon for utgifter ved tjenesteytingen de selv ikke kan påvirke, og som da anses som ufrivillige kostnader. Derfor baseres utgiftsutjevningen på et beregnet utgiftsbehov for den enkelte kommune, og ikke på faktiske kostnader.

Det samlede utgiftsbehovet til kommunen er beregnet til 99,6 % av landsgjennomsnittet per innbygger.

For KOSTRA-gruppen er utgiftsbehovet beregnet til 100,5 % av landsgjennomsnittet per innbygger.

Ved at kommunen har et samlet utgiftsbehov per innbygger som ligger under landsgjennomsnittet, så har kommunen fått redusert kompensasjon for utgifter ved tjenesteytingen i kommunen gjennom utgiftsutjevningen.

I følge beregninger fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet har kommunen et utgiftsbehov som ligger lengst under landsgjennomsnittet innen landbruk og sosial. Øvrige tjenester har et utgiftsbehov oppunder landssnittet.

Nettportalen "Frie inntekter" gir en nærmere beskrivelse av inntektssystemet for kommunene. [Klikk her for å gå til nettsiden.](#)

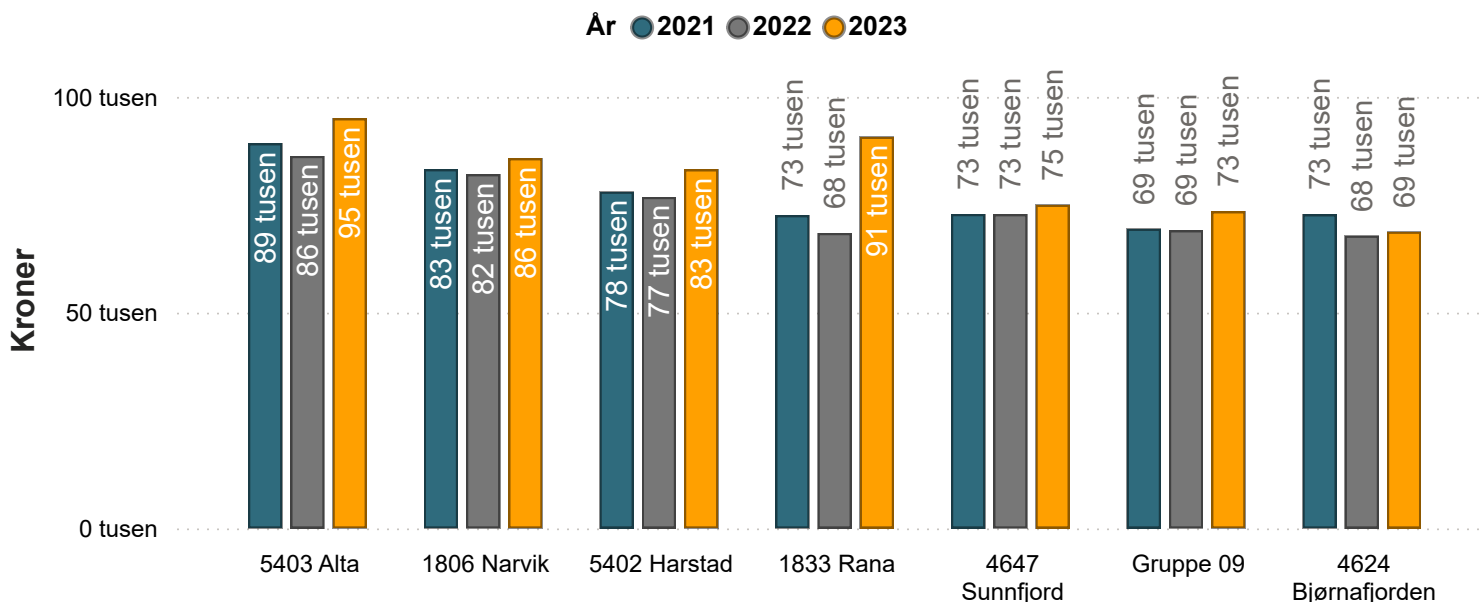
Behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger

Tjeneste	1806 Narvik	1833 Rana	4624 Bjørnafjorden	4647 Sunnfjord	5402 Harstad	5403 Alta	Gruppe 09
Administrasjon	7 294	24 415	4 024	4 971	6 223	4 422	5 433
Barnehage	10 666	10 292	10 353	11 064	10 168	10 198	10 201
Barnevern	3 469	2 357	2 687	2 634	3 196	3 999	2 770
Bolig	132	648	-226	232	-97	1 627	254
Brann	1 632	1 237	1 198	1 171	1 329	1 411	1 053
Grunnskole	18 668	15 890	13 921	17 125	18 082	18 798	16 374
Helse	5 125	4 845	4 350	4 289	6 127	6 664	4 350
Kirke	763	676	643	842	632	786	665
Kultur	3 329	2 620	2 079	2 756	3 069	2 627	2 647
Landbruk	219	104	148	118	112	282	152
Næring	-157	-2 126	-349	-179	466	203	-92
Plan- og byggesak	477	984	915	1 025	1 105	1 078	927
Pleie og omsorg	27 569	22 916	23 779	23 413	27 531	35 157	23 500
Samferdsel	2 161	2 234	1 593	2 440	1 220	960	1 378
Sosial	4 376	3 599	3 586	3 030	3 990	6 765	3 813
Totalt	85 724	90 691	68 700	74 932	83 153	94 977	73 426

Figuren over viser netto driftsutgifter per tjeneste korrigert for utgiftsbehovet til kommunene. Ved å behovskorrigere netto driftsutgifter vil man få et bedre grunnlag for å kunne sammenligne kommunene mot hverandre. Korrigering for kommunenes utgiftsbehov utføres ved å ta netto driftsutgifter per innbygger for hver tjeneste og dele dette på utgiftsbehovet i den enkelte tjeneste.

Figuren under viser utviklingen i netto driftsutgifter per innbygger i perioden 2021 til 2023. Harstad har høyere utgifter enn KOSTRA-gruppen og flere av kommunene i utvalget i 2023. Veksten i netto driftsutgifter det siste året er høyere enn KOSTRA-gruppen.

Utviklingen i behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger

Kapittel 10 | PLEIE OG OMSORG

Netto driftsutgifter

744,4 mill.

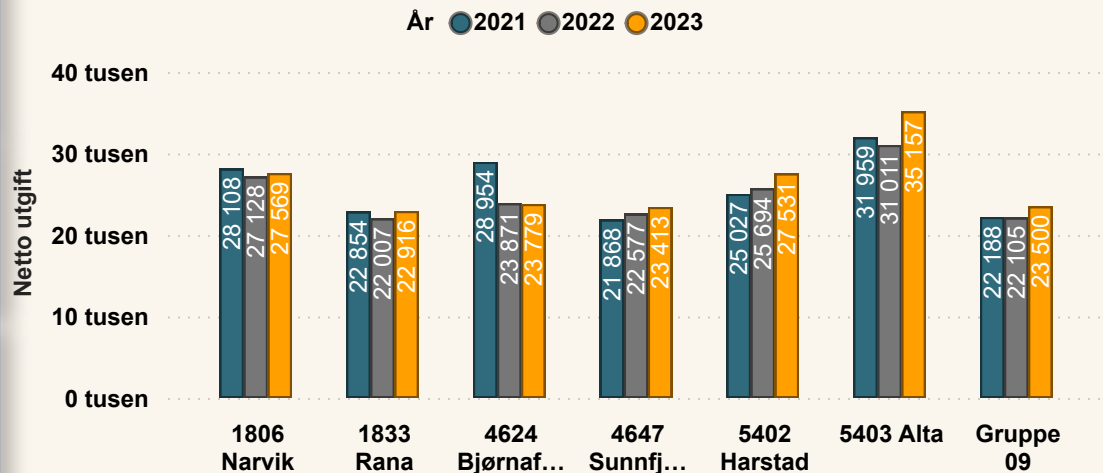
Netto driftsutgifter
per innbygger

27 531

Beregnet
utgiftsbehov

107,9 %

Netto driftsutgifter per innbygger

Pleie og omsorg omfatter fem tjenestefunksjoner: 234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse, 253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon, 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende, 256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud og 261 Institusjonslokaler.

Utgiftsbehovet i kommunen er beregnet til **107,9 %** av landsgjennomsnittet.

Netto driftsutgifter i tjenesten var 744,4 mill. kroner i 2023. Dette utgjør 27 531 kroner per innbygger etter korreksjoner. Tabellen under viser at utgiftsnivået i kommunen er totalt sett høyere enn i KOSTRA-gruppen. Sammenlignet mot snittet i gruppen, drifter Harstad ca. 109 mill. kroner dyrere.

Det er institusjonsdriften (funksjon 253) og helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende (funksjon 254) som driftes dyrere.

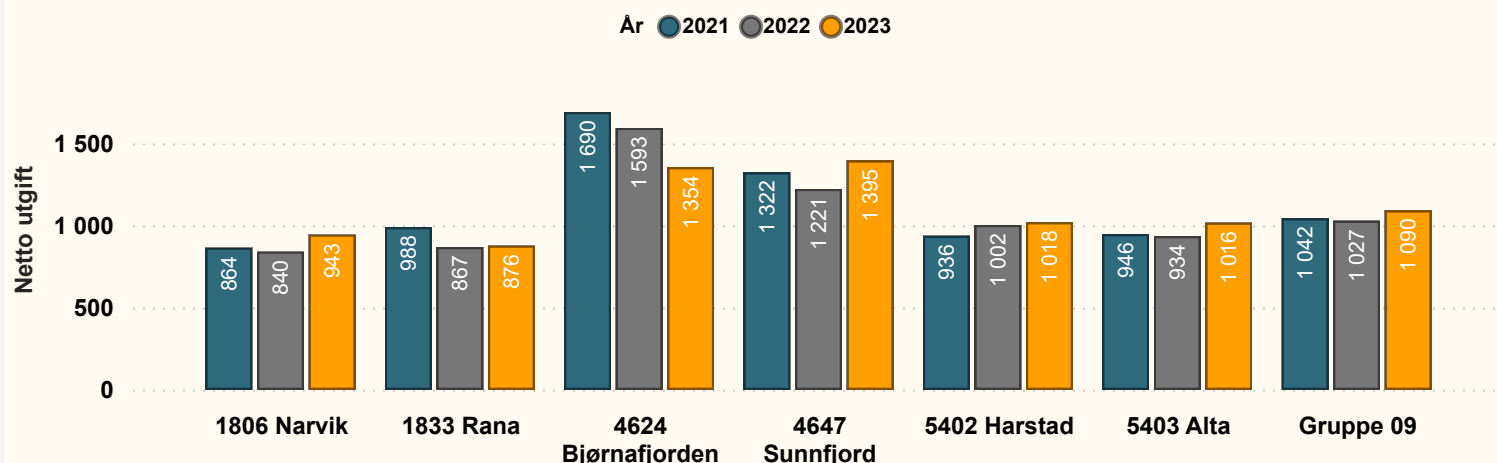
Kostnadsforskjeller over tid

Region	234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse mv.	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	261 Institusjonslokaler	Totalt
☐ Gruppe 09						
2021	-3 mill.	32 mill.	23 mill.	6 mill.	17 mill.	75 mill.
2022	-1 mill.	12 mill.	58 mill.	7 mill.	19 mill.	96 mill.
2023	-2 mill.	67 mill.	27 mill.	5 mill.	12 mill.	109 mill.

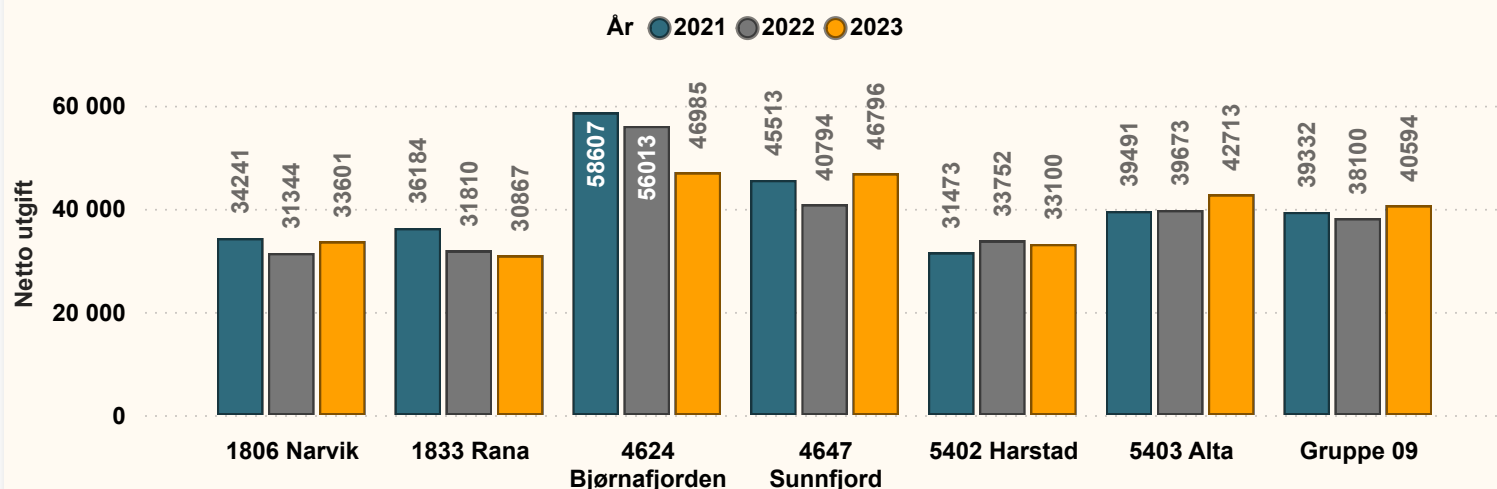
Samlet sett har utgiftene økt fra 2021 til 2023 sammenlignet med KOSTRA-gruppen. Utgifter knyttet til aktivisering og institusjonslokaler har gått noe ned.

Den største økningen i utgifter ser vi for funksjon 253 helse- og omsorgstjenester i institusjon.

Netto utgift per innbygger funksjon 234 Aktivisering

Netto utgift til 234 Aktivisering per bruker

Andel brukere 234 aktivisering

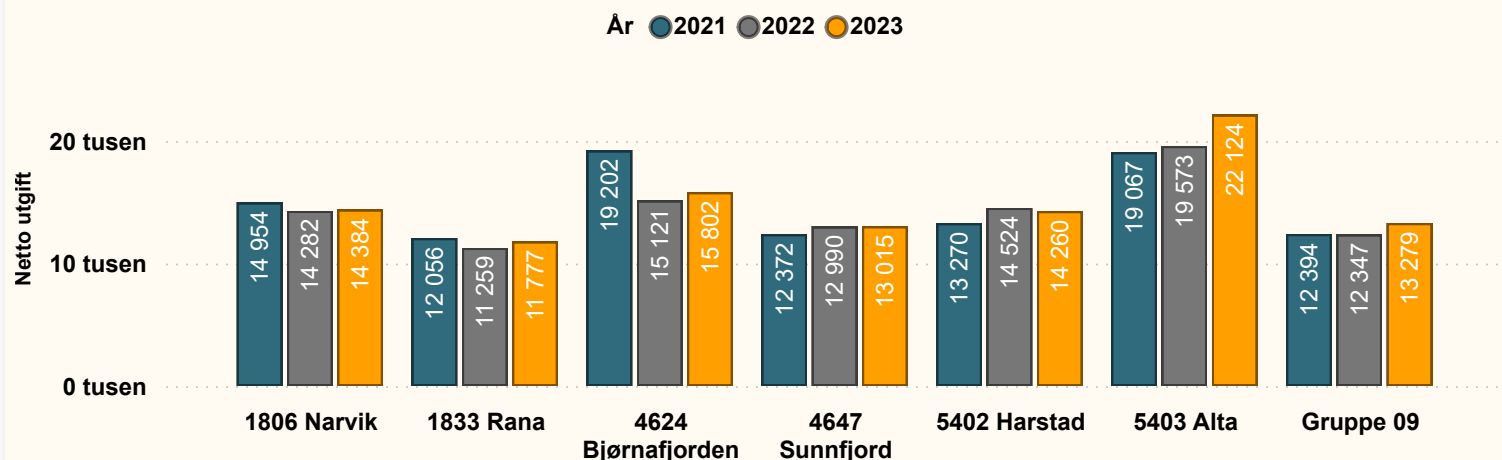
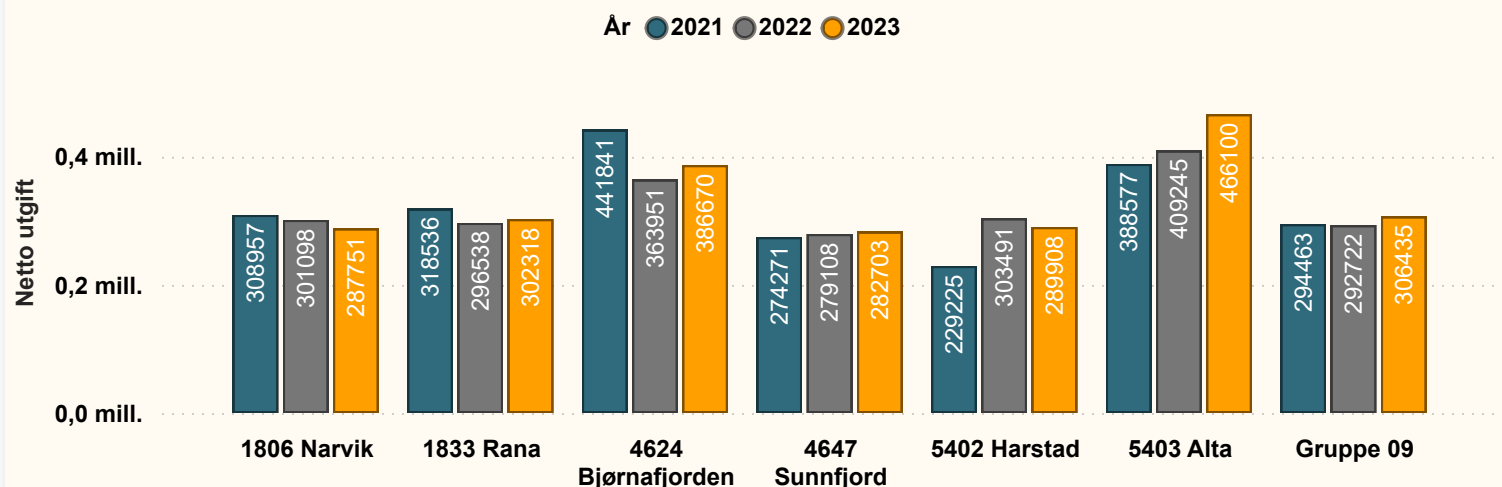
Region	2023
1806 Narvik	3,4 %
1833 Rana	3,3 %
4624 Bjørnafjorden	2,8 %
4647 Sunnfjord	3,0 %
5402 Harstad	3,3 %
5403 Alta	2,3 %
Gruppe 09	2,7 %

Netto driftsutgifter til aktivisering var 1018 kroner per innbygger i kommunen i 2023. Det har vært en nedgang de siste årene. I KOSTRA-gruppen ble det i snitt brukt 1090 kroner per innbygger i 2023.

Funksjon 234 omfatter dagsenter, støttekontakt, matombringing og trygghetsalarm. Dette er støttetjenester for å få hjemmebaserte tjenester til å fungere.

Kommunen har lavere utgift enn snittet i KOSTRA-gruppen.

Andel brukere innenfor funksjon 234 ligger høyere enn KOSTRA-gruppen. I Harstad var andelen på 3,3 % i 2023.

Netto utgift per innbygger funksjon 254 Helse- og omsorgstjenester i hjemmet

Netto driftsutgift til 254 Helse- og omsorgstjenester i hjemmet per bruker

Andel brukere 254 Helse- og omsorgstjenester i hjemmet

Region	2023
1806 Narvik	6,0 %
1833 Rana	4,5 %
4624 Bjørnafjorden	3,9 %
4647 Sunnfjord	4,6 %
5402 Harstad	5,3 %
5403 Alta	4,6 %
Gruppe 09	4,4 %

Hjemmebaserte tjenester omfatter seks svært ulike tjenester til hjemmeboende: hjemmehjelp (mot betaling), miljøarbeid i PU-bolig, brukerstyrt personlig assistent (BPA), hjemmesykepleie, omsorgslønn og privat avlastning (for eksempel helgeopphold hos slektninger). Disse tjenestene gjelder både eldre, funksjonshemmede (inkl. PU) og psykisk helse. Det betyr at regnskapet for denne tjenestefunksjonen er vanskelig å tolke. Vi vet ikke om utgiftene gjelder eldre eller yngre brukere, eller hvilken type brukere det gjelder.

Netto driftsutgifter til pleie i hjemmet var 12 766 kroner per innbygger i kommunen i 2023. Dette er en økning fra 2022. I KOSTRA-gruppen ble det i snitt brukt 12 599 kr per innbygger, som er omtrent på nivå med kommunen.

Kostnaden per bruker er lave sammenlignet med KOSTRA-gruppen og kommunene i utvalget. I Harstad var kostnad per bruker på ca. 290 000 kroner.

Kommunen har høyere andel brukere med helse- og omsorgstjenester i hjemmet. I Harstad var andelen på 5,3 %, mens i snittet for KOSTRA-gruppen var andelen på 4,4 %.

Kapittel 10 | PLEIE OG OMSORG| **Helsetjenester i hjemmet**

Helse- og omsorgstjenester i hjemmet er en funksjon som i de fleste kommuner rommer mye mer enn eldreomsorgen. Tjenester til yngre med utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser og personer med psykisk helse-/rusrelaterte sykdommer får også tjenester som faller inn i denne funksjonen.

Agenda Kaupangs erfaring er at 25-28% av utgiftene til pleie- og omsorg totalt går til brukergruppen personer med utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser og 5-8 % av utgiftene går til brukergruppen personer med psykisk helse-/rusrelaterte sykdommer.

Beboere i HDO-bolig

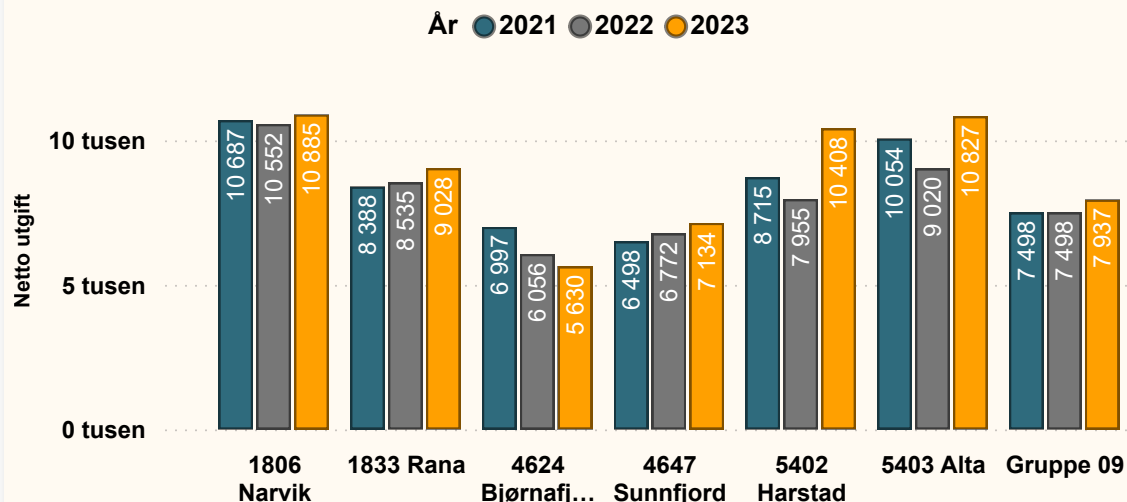
Region	Beboere i HDO-boliger totalt	Beboere 80+ i HDO-bolig	Andelen i HDO som er 80 +
▲			
1806 Narvik	143	38	26,6 %
1833 Rana	259	89	34,4 %
4624 Bjørnafjorden	182	81	44,5 %
4647 Sunnfjord	208	105	50,5 %
5402 Harstad	118		
5403 Alta	164	47	28,7 %
Gruppe 09	3779	1190	32,4 %

Andelen med omfattende behov

Region	Andel 0-66 år med omfattende behov	Andel 80+ med omfattende behov
▲		
1806 Narvik	20,03 %	17,28 %
1833 Rana	23,95 %	14,32 %
4624 Bjørnafjorden	21,10 %	30,29 %
4647 Sunnfjord	15,63 %	17,03 %
5402 Harstad	14,01 %	13,08 %
5403 Alta	20,66 %	16,92 %
Gruppe 09	17,87 %	16,35 %

Kapittel 10 | PLEIE OG OMSORG| Institusjon

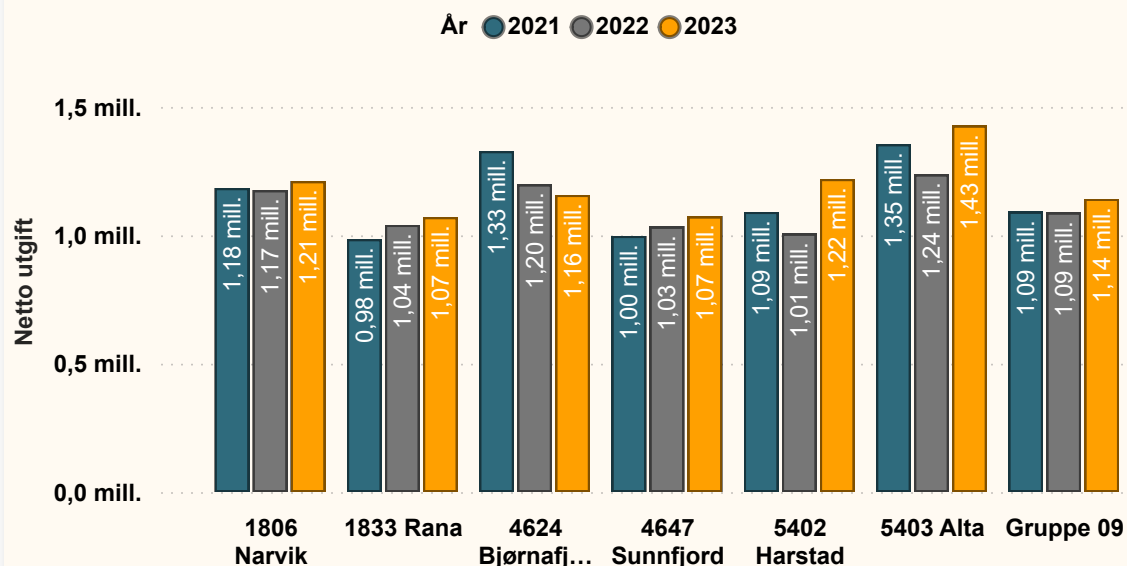
Netto utgift per innbygger funksjon 253 Pleie i institusjon

Andel innb. 80+ på sykehjem

Region	2023
1806 Narvik	9,8 %
1833 Rana	13,8 %
4624 Bjørnafjorden	5,4 %
4647 Sunnfjord	10,1 %
5402 Harstad	10,8 %
5403 Alta	11,6 %
Gruppe 09	9,6 %

Netto utgift per plass i institusjon

Dekningsgrad sykehjem innb. 80+

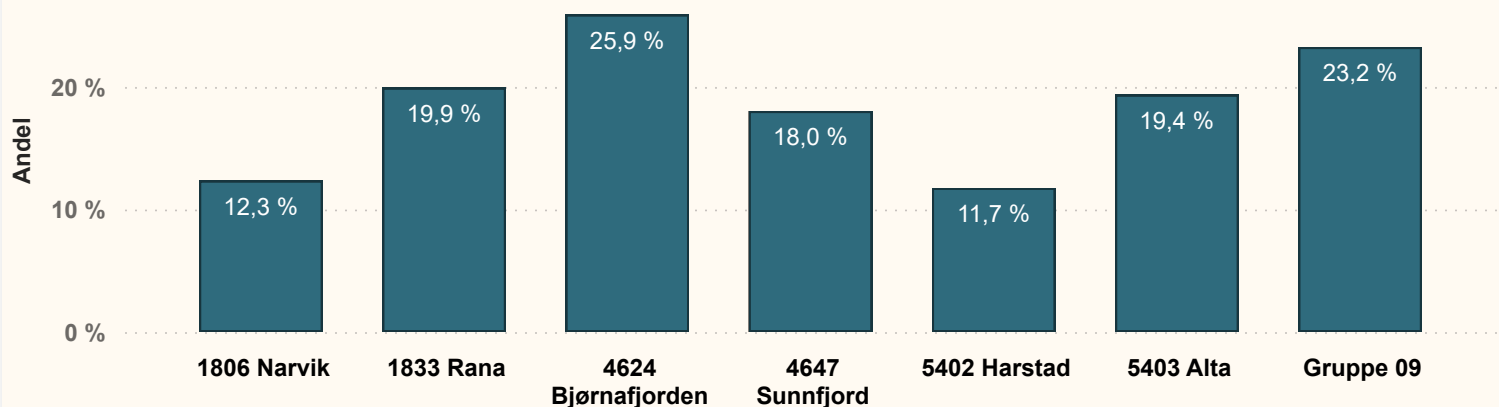
Region	2023
1806 Narvik	17,51 %
1833 Rana	16,32 %
4624 Bjørnafjorden	10,21 %
4647 Sunnfjord	14,70 %
5402 Harstad	16,53 %
5403 Alta	17,09 %
Gruppe 09	13,97 %

Netto driftsutgifter per sykehjemsplass utgjorde 1,22 mill. kroner per plass i 2023. Dette er høyere enn flere av kommunene i utvalget og KOSTRA-gruppen. I KOSTRA-gruppen ble det i snitt brukt 1,14 mill. kroner per plass.

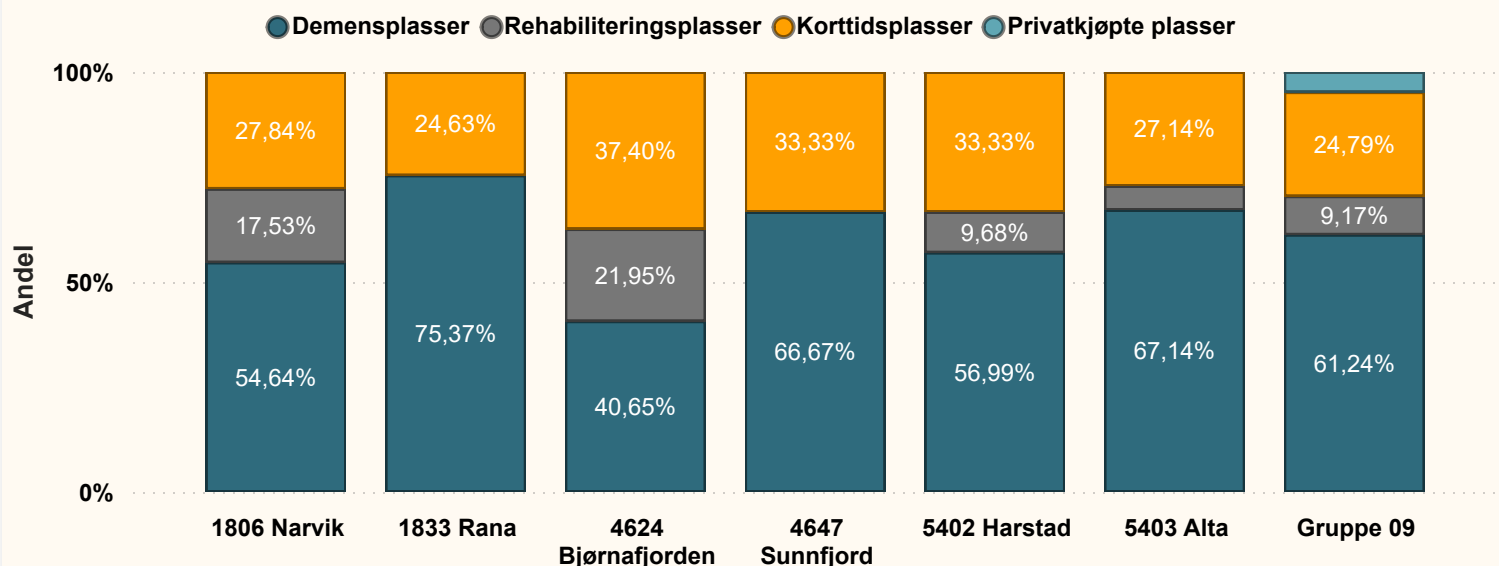
Harstad har høyere kostnader per plass. Andel innbyggere 80+ på sykehjem og dekningsgraden er høyere enn KOSTRA-gruppen.

Det er variasjoner i dekningsgrader mellom kommunene. Det handler både om praksis i vedtakskontor og om kapasitet i alternative tilbud.

Andel korttid sykehjem

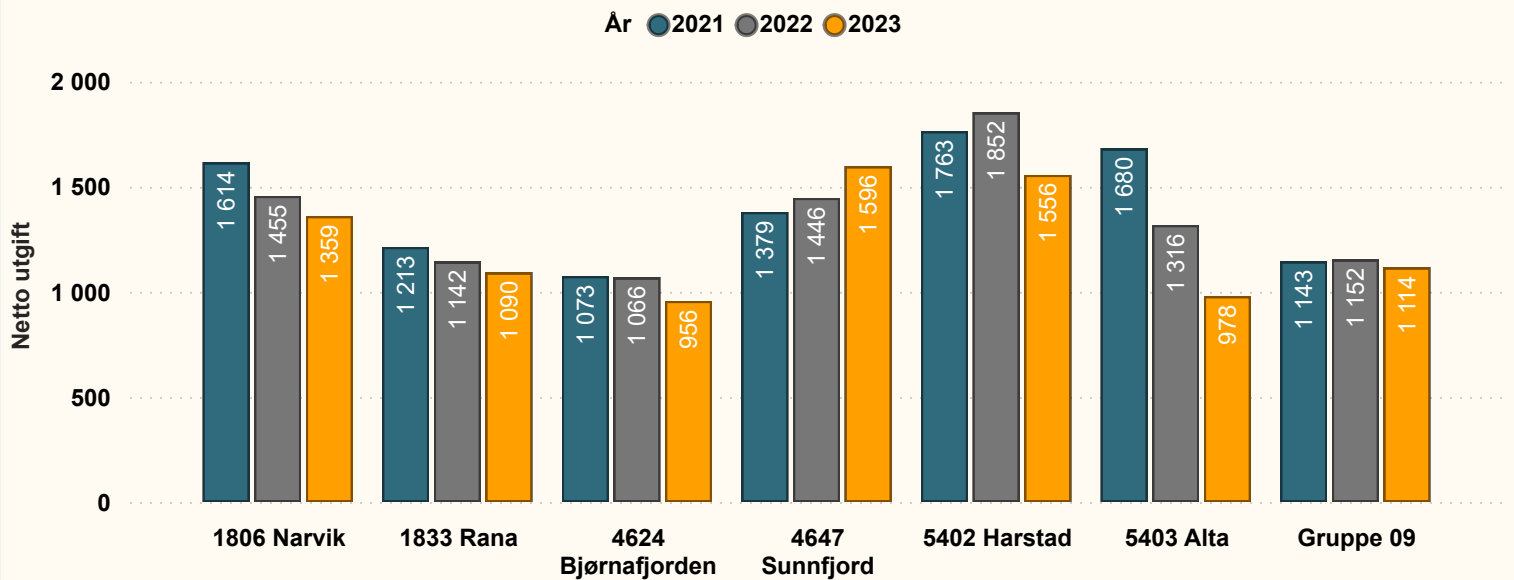
Sammensetning av sykehjemsplasser

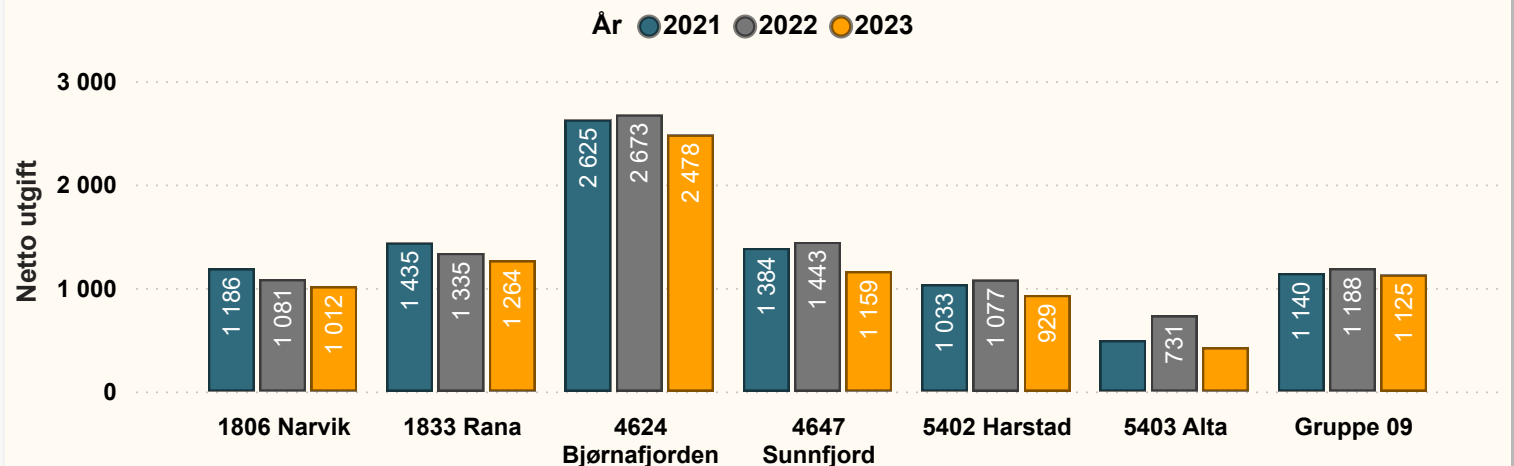
Sammensetningen av plasser på institusjon, altså sykehjemsplasser er forskjellig mellom kommunene. Harstad rapporterer om en andel korttidsplasser på 11,7 %, noe som er lavere enn KOSTRA-gruppen og flere av kommunene i utvalget. (den øverste figuren).

Rapportering av hvordan plassene er definert viser at de aller fleste plassene i Harstad er definert som demensplasser.

Netto utgift per innbygger funksjon 261 institusjonslokaler

Netto utgifter per kvm institusjonslokaler

Areal kvm per bruker i institusjon

Region	2023
1806 Narvik	149
1833 Rana	101
4624 Bjørnafjorden	76
4647 Sunnfjord	199
5402 Harstad	193
5403 Alta	305
Gruppe 09	136

Høye utgifter til 261 Institusjonslokaler kan komme av mange brukere, mye areal per plass eller høye driftsutgifter per kvm lokaler.

Utgiftene til institusjonslokaler er høyere enn KOSTRA-gruppen.

Antall kvadratmeter per bruker i institusjon er høyere enn flere av kommunene i utvalget og KOSTRA-gruppen. Netto utgift per kvadratmeter lokaler er lavere enn KOSTRA-gruppen.

Kapittel 11 | HELSE

Netto driftsutgifter

153,8 mill.

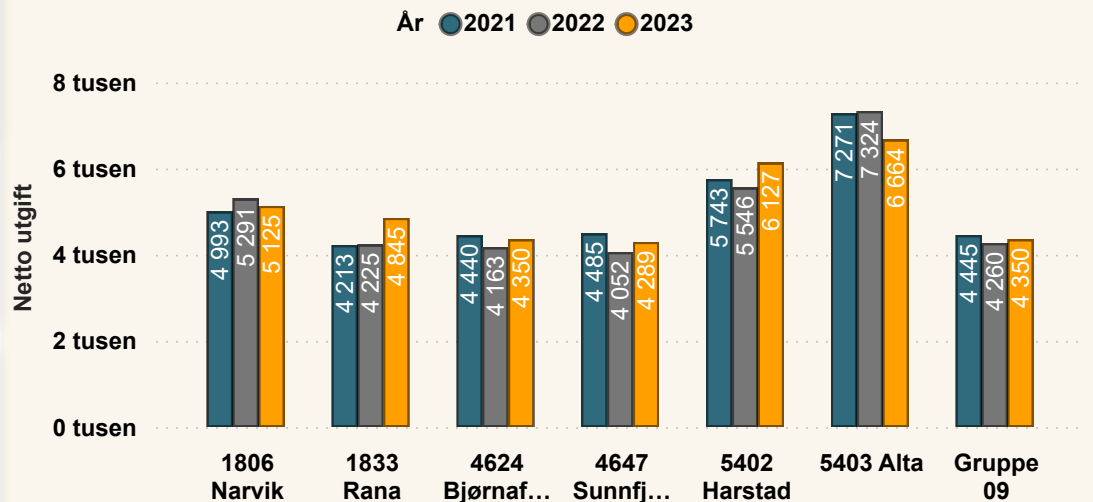
Netto driftsutgifter per innbygger

6 127

Beregnet
utgiftsbehov

100,2 %

Netto driftsutgifter per innbygger

Innsparingspotensial

Tjeneste	1806 Narvik	1833 Rana	4624 Bjørnafjorden	4647 Sunnfjord	5403 Alta	Gruppe 09
Helse						
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	-3 mill.	-3 mill.	-1 mill.	-7 mill.	-8 mill.	-6 mill.
233 Annet forebyggende helsearbeid	4 mill.	0 mill.	5 mill.	2 mill.	2 mill.	1 mill.
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	24 mill.	35 mill.	41 mill.	51 mill.	-7 mill.	49 mill.
Totalt	25 mill.	32 mill.	45 mill.	46 mill.	-13 mill.	45 mill.

Helse omfatter tre tjenestefunksjoner; 232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste, 233 Annet forebyggende helsearbeid og 241 Diagnose, behandling og re-/habilitering.

Behovet for helsetjenester i kommunen er beregnet til 100,2 % av landsgjennomsnittet per innbygger.

Netto driftsutgifter i tjenesten var 153,8 mill. kroner i 2023. Dette utgjør 6127 kroner per innbygger etter korreksjoner. Utgiftsnivået i kommunen er 45 mill. kroner høyere enn KOSTRA-gruppen.

Det er diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering som i størst grad skiller seg fra KOSTRA-gruppen som dyrere driftet.

Denne funksjonen inneholder i hovedsak fastlegetjeneste, legevakt og fysio- og ergoterapi. Mange kommuner har hatt store utgifter til dekning av fastlegetjeneste de siste årene og har dermed hatt høye utgifter til denne funksjonen.

Årsverk per 10 000 innbyggere i helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Region	Andre sykepleiere	Annen helsefaglig utdanning	Fysioterapeuter	Helsesykepleiere	Jordmødre	Leger	Uten helsefaglig utdanning
1806 Narvik	27,40	2,20	4,30	16,60	4,10	1,80	2,40
1833 Rana	18,90		2,10	13,40	3,90	1,40	2,90
4624 Bjørnafjorden	7,00		0,40	26,00	4,30	1,30	1,10
4647 Sunnfjord	1,70	7,10	0,10	18,40	1,70	2,90	3,00
5402 Harstad	13,90		2,60	29,10	2,80	0,90	2,00
5403 Alta	22,00	1,80	2,30	19,40		1,70	
Gruppe 09	10,75	9,07	2,29	24,44	4,32	1,49	2,54

Fastleger og kapasitet

Region	Pasienter på liste med lege	Pasienter på liste uten lege	Antall åpne lister	Snitt listelengde	Kapasitet hos fastlegene
1806 Narvik	20747	1675	2	938	20 535
1833 Rana	19864	5779	0	982	19 400
4624 Bjørnafjorden	21797	2517	1	908	21 120
4647 Sunnfjord	22780	856	1	944	22 800
5402 Harstad	23417	1148	0	773	23 053
5403 Alta	16716	4578	0	787	16 150
Gruppe 09	637767	27160	37	1 011	635 919

Tabellene over viser noen data om årsverk i helsestasjon- og skolehelsetjeneste og fastlegetjenesten i kommunene.

Ser vi på fastleger har Harstad en kapasitet som ikke dekker behovet i befolkningen. Det er nesten 1150 pasienter på liste uten lege i 2023 og det er ingen lister med ledig kapasitet i kommunen. Dette kan peke i retning av at rekrutteringsutfordringer til fastlegetjenesten.

Situasjonen i mange kommuner er at det i realiteten ikke er et fastlegevalg ettersom kapasiteten er mindre enn innbyggertallet og listene ikke er åpne for innbyggere som vil ha fastlege eller vil bytte lege.

Innsparingspotensial

Funksjon	2021	2022	2023
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	-4 mill.	-6 mill.	-6 mill.
233 Annet forebyggende helsearbeid	9 mill.	5 mill.	1 mill.
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	28 mill.	33 mill.	49 mill.

Tabellen til venstre viser kostnadsnivå over tid.

Harstad har drevet tjenester knyttet til funksjon 241 dyrere enn KOSTRA-gruppen de siste årene. Når det gjelder funksjon 232 har kommunen redusert kostnadsnivået det siste året.

Leseveiledning

Rapporten er basert på KOSTRA-tall publisert av Statistisk sentralbyrå 15. mars 2024. **KOSTRA** er forkortelse for Kommune - stat rapportering og er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Kommunene rapporterer inn regnskapstall, tall om aktivitet og ressurser på en lik måte.

Behovskorriger betyr at tallene er korriger for forskjeller i utgiftsbehov etter samme metode som kommunene får tildelt sine inntekter. Utgiftsbehovet er statistisk beregnet på bakgrunn av flere faktorer som har innvirkning på innbyggernes tjenestebehov. Dette kan være alderssammensetning, geografi, sosioøkonomiske forhold mm.

Kommunal deflator er kommunenes svar på KPI - konsumprisindeksen. Departementet regner pris og lønnsvekst i kommunene og finner dermed en kommunal deflator for hvert år i revidert nasjonalbudsjett. For å kunne sammenlikne forskjellige år korrigerer vi for denne pris og lønnsveksten slik at 2021 og 2022 er justert til å kunne sammenliknes med 2023.

Konsern er kommunens totale virksomhet inkludert kommunekasse, interkommunale selskaper (IKS) og kommunale foretak (KF). Vi bruker konserntall i rapporten fordi kommuner i ulik grad har organisert tjenestene i IKSer og KFer. Brann, legevakt, barnevern, havnevesen mm. kan være organisert som selskap. Når vi bruker konserntallene får vi fram hvor mye kommunen har brukt til tjenesteproduksjonen totalt. Eierskap i aksjeselskap er ikke med i konsernregnskapet. Konsern-tallene vil kunne være forskjellig fra kommunekassetallene som vises i kommunens årsmelding.

Netto driftsutgifter er de utgiftene kommunen må finansiere etter brukerbetaling, tilskudd fra andre/staten og refusjoner. Vi er i stor grad opptatt av hva sluttregningen er for kommunen og bruker derfor netto driftsutgifter.

Brutto driftsutgifter og korrigerte brutto driftsutgifter er det tjenesten koster å produsere før brukerbetaling, tilskudd eller refusjoner.

Dekningsgrad er den andelen innbyggere som får en tjeneste eller en målt kapasitet i andel av en innbyggers aldersgruppe. Sykehjemsplasser måles i plasser per innbygger 80 + mens dekningsgrad i barnevernet måles i forekomst av barnevernstjenester i befolkningen 0-24 år.

Slik leses innsparingspotensial-tabellene

Tabellen under er et eksempel fra Helse-kapitlet. Innsparingspotensial leses slik: Der det er oransje felter er det et innsparingspotensial sammenliknet med den andre kommunen. Der det er hvite felter med minustegn er det ikke et innsparingspotensial sammenliknet med den andre kommunen og Horten kommune ville drevet dyrere. Tabellen viser endring i utgift dersom kommunen hadde drevet på samme nivå som den andre kommunen. Sammenliknet med seg selv er forskjellen null. Kommunen fremkommer derfor ikke som en kolonne i tabellen.

Tjeneste	3001 Halden	3036 Nannestad	3048 Øvre Eiker	3802 Holmes trand	3805 Larvik	3811 Færder	4627 Askøy	Gruppe 09
▲								
☐ Helse								
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	26 mill.	16 mill.	12 mill.	11 mill.	22 mill.	20 mill.	13 mill.	16 mill.
233 Annet forebyggende helsearbeid	6 mill.	-1 mill.	-11 mill.	5 mill.	-11 mill.	-9 mill.	-18 mill.	0 mill.
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	0 mill.	-37 mill.	4 mill.	-24 mill.	-14 mill.	11 mill.	-3 mill.	-12 mill.
Totalt	32 mill.	-21 mill.	4 mill.	-8 mill.	-2 mill.	22 mill.	-7 mill.	3 mill.